

1

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Klatovy – význam jezuitského řádu (nejen) pro kulturu a vzdělanost v Čechách raného novověku, osobnosti, oblasti působení, mezinárodní přesahy.

JEDNOTLIVÁ ZASTAVENÍ:

barokní lékárna U Bílého jednorožce, katakomby, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce, jezuitská kolej, kostel Narození Panny Marie, městské hradby, okrouhlice, rozhledna Černá věž

ČASOVÁ NÁROČNOST (POUZE TRASA PĚŠKY):

1 hod. 25 min. / 1 hod. 35 min.

ČASOVÁ NÁROČNOST (TRASA, VÝKLAD, PRÁCE S PL):

7 hod.

DĚLKA TRASY VÝLETU:

4,85 km / 4,45 km

TRASA VÝLETU:

Klatovy, nádraží ČD / Klatovy, autobus. nádraží, barokní lékárna U Bílého jednorožce (1,8 km, 30 min. / 1,6 km, 25 min.), katakomby, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce, jezuitská kolej, kostel Narození Panny Marie (200 m, 5 min.), městské hradby (100 m, 2 min.), okrouhlice (300 m, 7 min.), rozhledna Černá věž (450 m, 10 min.), Klatovy, nádraží ČD / Klatovy, autobus. nádraží (2 km, 30 min. / 1,8 km, 25 min.)

DOPRAVA DO KLATOV:

autobus – ČSAD autobusy Plzeň, a. s. (zastávka: Klatovy, autobus. nádraží), Autobusy VKJ, s.r.o. (zastávka: Klatovy, autobus. nádraží)

vlak – ČD, trať č. 183 a trať č. 185 (zastávka: Klatovy)

2

MAPA VÝLETU:

ZASTAVENÍ

KLATOVY

V pobělohorské době si Klatovy podržely své privilegované postavení v rámci regionu. O rozvoj města se postarala rekatolizační opatření. Přišedší jezuité v Klatovech podporovali bohatou výstavbu, a dokázali z města vytvořit západočeské centrum kulturního a vědeckého života i významné poutní místo. Vedle duchovního působení se klatovští jezuité věnovali i činnosti vzdělávací a vědecké. Se zdejším věhlasným jezuitským gymnáziem se pojí jména řady intelektuálních autorit 17.–19. století, jako např. Bohuslav Balbín, matematik Jan Tesánek, astronom Jiří Slezina, hebraista František Zelený, historik Jan Florián Hammerschmidt, dále také Václav Matěj Kramerius, Jindřich Vančura či Lubor Niederle. Jezuitský řád rovněž významně přispěl k rozšíření kultu nejoblíbenějšího světce barokního období, sv. Jana Nepomuckého, jehož věhlas dalece přerostl hranice regionu, země a díky působení českých misionářů v zámoří (zejména právě jezuitů v Jižní Americe) i celého kontinentu.

BAROKNÍ LÉKÁRNA U BÍLÉHO JEDNOROŽCE

▪ PŘÍSTUPNOST:

přístupný

▪ OTEVÍRACÍ DOBA:

květen - říjen

úterý – neděle 9:00 – 12:00, 13:00 – 17:00

Mimo otevírací dobu lze návštěvu domluvit v dostatečném předstihu s průvodkyní na mob.: +420 739 235 184 nebo s vedením muzea na telefon. číslech: 376 326 362, 376 326 351, 376 316 011 (pro skupiny s více než 10 osobami).

▪ VÝŠE VSTUPNÉHO:

60 Kč plné, 30 Kč snížené

100 Kč plné, 50 Kč snížené (mimo otevírací dobu)

20 Kč hromadné vstupné pro školní výpravy MŠ, ZŠ, SŠ

▪ ČASOVÁ NÁROČNOST:

1 hod.

▪ KONTAKT:

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, příspěvková organizace, Hostašova 1, 339 01 Klatovy IV., tel.: 376 326 362, 376 326 351, 376 316 011, +420 739 235 184, e-mail: muzeum.klatovy@tiscali.cz

Dům č. p. 149 získal v roce 1639 lékárník Tobias Stilling. Později na provoz dohlíželi jezuité a po zrušení řádu pokračoval ve výnosné živnosti lékárník Jan Michal Firbas. Tak se zde připravovaly a prodávaly medikamenty nepřetržitě až do roku 1966, kdy byla lékárna prohlášena za národní památku a přešla pod správu klatovského muzea. Unikátní interiér tvoří nejstarší dochovaná část, tzv. přípravná, kde jsou k vidění různá náčiní a přístroje k přípravě léků a zvláště pak z chodby vytápěná třístupňová pec na sušení bylin. Výstavní interiér přední místnosti, tzv. officíny, vyřezal laický řádový bratr Jan Geschwendt roku 1733. Můžeme zde obdivovat repositoria se sloupy až trojnásobně vinutými či s jednoduchými sloupy s bohatě vyřezávanými hlavicemi. Vpravo od vchodu se pak v horní části nachází zub narvala, menšího kytovce nazývaného také mořský jednořezec, podle kterého byla lékárna pojmenována. Právě tento zub sloužil též jako velmi vzácná lékárenská ingredience

KLATOVSKÉ KATAKOMBY

▪ PŘÍSTUPNOST:

prohlídky bez průvodce / komentované prohlídky

▪ OTEVÍRACÍ DOBA:

duben – říjen

pondělí – neděle 9:00 – 18:00

listopad – březen

pondělí – pátek 11:00 – 16.30

sobota – neděle 9:00 – 17:00

svátky 9:00 – 17:00

▪ VÝŠE VSTUPNÉHO:

90 Kč plné, 50 Kč snížené

120 Kč plné, 60 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II., I. + III.)

170 Kč plné, 90 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II. + III.)

▪ ČASOVÁ NÁROČNOST:

1 hod. 30 min.

▪ ČASY KOMENTOVANÝCH PROHLÍDEK:

červen, září

sobota – neděle 11:00, 13:00, 15:00

svátky 11:00, 13:00, 15:00

červenec – srpen

pondělí – neděle 11:00, 13:00, 15:00

▪ DALŠÍ INFORMACE:

Klatovské katakomby nabízejí tři prohlídkové okruhy. Jsou to: I. Katakomy, II. Jezuitský kostel (kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce, součástí je prohlídka Jezuitské koleje), III. Arciděkanský kostel (kostel Narození Panny Marie, součástí prohlídky jsou informace k rodnému domu Václava Matěje Krameria).

▪ KONTAKT PRO VÍCE INFORMACÍ A PRO REZERVACE (DOPORUČENO PRO VĚTŠÍ SKUPINY):

Občanské sdružení Klatovské katakomby, Nám. Míru 62, 339 01 Klatovy, tel.: +420 376 320 160, e-mail: kontakt@katakomy.cz, e-mail: rezervace@katakomy.cz

Krypty pod klatovským jezuitským kostelem zasvěceným Neposkvrněnému početí Panny Marie a sv. Ignácovi, dnes známé jako klatovské katakomby, byly budovány jako součást stavby kostela v letech 1656–1676. Podle plánů stavitelů se staly pohřebištěm příslušníků jezuitského řádu a jeho dobrodinců z řad místní šlechty, vojska, měšťanů. V letech 1676–1783 do nich bylo k věčnému spánku uloženo více než 200 zemřelých. V roce 1784 panovník Josef II. zakázal pohřbívání v kryptách, a tak se v roce 1783 stal posledním zde pohřbeným Antonín Weichs. Těla položená na hoblinách v dubových rakvích byla obložena chmelem. Každá rakev byla označena olověnou identifikační destičkou. Působením vzduchu dovedeného do krypt důmyslným systémem větracích kanálů došlo k postupnému vysušení těl – k mumifikaci – takže dnes jedno tělo váží 8–10 kg. Větrací systém, jenž ústil až na střeše kostela, zajišťoval v katakombách relativně stálou teplotu a vlhkost vzduchu. Po dlouhá léta byla těla prakticky nedotčena. Při opravě střechy jezuitského kostela ve 30. letech 20. století ale dělníci zasypali stavebním odpadem větrací šachty a kanály, které stoupaly zdířkami až pod střešní římsu. Tím se zcela změnilo prostředí ve sklepení a převážná část mumií se rozpadla. Celkem 140 zničených mumií bylo v roce 1937 pohřbeno do hromadného hrobu na hřbitově sv. Jakuba v Klatovech. Místo uložení ostatků připomíná pamětní kámen s textem. Katakomy, které se během času staly významnou klatovskou památkou, svou atmosférou spojující věčnost s časností připomínají nejen historii města a jezuitského řádu. Lze v nich pohlédnout do tváří těch, jejichž životy a činy se podílely na vytvoření dodnes viditelné tváře Klatov – k ní patří kostel, kolej, seminář, škola – gymnázium. Všechny tyto budovy vystavěli jezuité a výrazně tak změnili architekturu velké části jihozápadního města.

KOSTEL NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE A SV. IGNÁCE

▪ PŘÍSTUPNOST:

pouze komentované prohlídky

▪ OTEVÍRACÍ DOBA:

duben – říjen

pondělí – neděle 9:00 – 18:00

listopad – březen

pondělí – pátek 11:00 – 16.30

sobota - neděle 9:00 – 17:00

svátky 9:00 – 17:00

▪ VÝŠE VSTUPNÉHO:

50 Kč plné, 30 Kč snížené

120 Kč plné, 60 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II., I. + III.)

170 Kč plné, 90 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II. + III.)

▪ ČASOVÁ NÁROČNOST:

1 hod.

▪ ČASY KOMENTOVANÝCH PROHLÍDEK:

červen, září

sobota – neděle 12:00, 14:00

svátky 12:00, 14:00

červenec – srpen

pondělí – neděle 12:00, 14:00

▪ DALŠÍ INFORMACE:

Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce je možné vidět v rámci prohlídkových okruhů, které nabízejí Klatovské katakomby. Jedná se o prohlídkový okruh II. Jezuitský kostel, jehož součástí je prohlídka Jezuitských kolejí. Dalšími prohlídkovými okruhy jsou I. Katakomby a III. Arciděkanství (kostel Narození Panny Marie).

▪ KONTAKT PRO VÍCE INFORMACÍ A PRO REZERVACE (DOPORUČENO PRO VĚTŠÍ SKUPINY):

Občanské sdružení Klatovské katakomby, Nám. Míru 62, 339 01 Klatovy, tel.: +420 376 320 160, e-mail: kontakt@katakomy.cz, e-mail: rezervace@katakomy.cz

Základní kámen k jezuitskému kostelu byl položen roku 1656 krátce po zahájení provozu areálu jezuitské koleje v Klatovech. Plány na zhotovení celého komplexu připravil tehdejší rektor Theodor Moretus, který byl povolán právě za tímto účelem, protože měl již bohaté zkušenosti se zakládáním koleje v Březnici. Na slavnostní otevření nového kostela však čekali Klatovští poněkud déle, než se původně očekávalo, protože průběžně vážlo financování.

Kostel má půdorys klasického jezuitského chrámu s atypicky umístěným presbytářem z důvodu obrácení průčelí chrámu do náměstí. Bohatě zdobená průčelní fasáda a dvě reprezentativní kostelní věže učinily z kostela nepřehlédnutelnou dominantu klatovského náměstí. Deset let od dokončení chrámu bylo nutné kostel rekonstruovat po mohutném požáru, který roku 1689 zachvátil celé město. Nákladnou opravu později údajně provedl Kilián Ignác Dientzenhofer. Dnešní podoba kostela pochází z roku 1810, kdy byl kostel opět poničen požárem. Kostel byl nedílnou součástí rozsáhlého jezuitského komplexu, z presbytáře se tak vcházelo do bývalé latinské školy, ve sklepení byly zřízeny katakomby.

JEZUITSKÁ KOLEJ

- **PŘÍSTUPNOST:**

možnost nahlédnout / část přístupná v rámci komentované prohlídky II. Jezuitský kostel

- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**

zdarma / 50 Kč plné, 30 Kč snížené (II. prohlídka – Jezuitský kostel)

Krátce po bitvě na Bílé hoře do Klatov přichází známý jezuita Albrecht Chanovský z Dlouhé Vsi obracet na víru klatovské měšťany. Pod vlivem jeho misí podepsaly šlechtické rody z okolí města žádost, aby byla v Klatovech založena jezuitská kolej. Martin de Hoeff Huerta se krátce na to uvolil věnovat jezuitům několik domů, hospodářských budov i polností, aby tak řádu zajistil prozatímní působiště i zdroj financí. První jezuité do města přicházejí již v roce 1636, avšak základní kámen k výstavbě nové koleje byl položen až po konci třicetileté války. Roku 1655 tak byla na místě spáleniště 12 domů na jihozápadě náměstí zahájena výstavba rozsáhlého řádového komplexu včetně nového kostela. Plány k zřízení koleje zhotovil již rektor Andrea Stredonius. Komplex se stavěl průběžně dle stavu financí až do roku 1717. Výraznými podporovateli jezuitů ve městě byl syn Jaroslava Bořity z Martinic Adam Jiří a jeho sestra Lucie Otýlie, později provdaná hraběnka Kolowratová. Stavbu řídil podobně jako u přilehlého kostela Carlo Lurago. Výsledný komplex byl vystavěn do tvaru písmene F. Jezuité jej využívali až do zrušení řádu, v roce 1775 tu pak město zřídilo kasárna. Dnes se zde nachází kanceláře městského úřadu a knihovna.

KOSTEL NAROZENÍ PANNY MARIE

- **PŘÍSTUPNOST:**

pouze komentované prohlídky

- **OTEVÍRACÍ DOBA:**

duben – říjen

pondělí – neděle 9:00 – 18:00

listopad – březen

pondělí – pátek 11:00 – 16.30

sobota – neděle 9:00 – 17:00

svátky 9:00 – 17:00

- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**

50 Kč plné, 30 Kč snížené

120 Kč plné, 60 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II., I. + III.)

170 Kč plné, 90 Kč snížené (kombinovaný okruh: I. + II. + III.)

- **ČASOVÁ NÁROČNOST:**

1 hod.

- **ČASY KOMENTOVANÝCH PROHLÍDEK:**

červen, září

sobota – neděle 13:00, 15:00

svátky 13:00, 15:00

červenec, srpen

pondělí – neděle 13:00, 15:00

- **DALŠÍ INFORMACE:**

Kostel Narození Panny Marie je možné vidět v rámci prohlídkových okruhů, které nabízejí Klatovské katakomby. Jedná se o prohlídkový okruh III. Arciděkanství. Součástí prohlídky jsou informace k rodnému domu Václava Matěje Kramera. Dalšími prohlídkovými okruhy jsou I. Katakomby a II. Jezuitský kostel (kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce).

- **KONTAKT PRO VÍCE INFORMACÍ A PRO REZERVACE (DOPORUČENO PRO VĚTŠÍ SKUPINY):**

Občanské sdružení Klatovské katakomby, Nám. Míru 62, 339 01 Klatovy, tel.: +420 376 320 160, e-mail: kontakt@katakomby.cz, e-mail: rezervace@katakomby.cz

Kostel Narození Panny Marie byl vystavěn nedlouho po založení města, tedy po roce 1260, pravděpodobně na místě starší církevní stavby. Nejstarší částí kostela pocházejí z 2. poloviny 13. století. V 15. století byla stavba prodloužena o 10 metrů, vzniklo nové kněžiště a nová příčná loď, z původní příčné lodi byly vytvořeny postranní kaple. Když se v roce 1550 zřítla klenba hlavní lodi, byla ve stylu pozdní gotiky nově vybudována síťová a hvězdicová klenba. Překrásné okenní kružby pocházejí rovněž z tohoto období. Práce řídil mistr Antonín, který v Klatovech stavěl také Černou věž. V 16. století byla namísto stržené staré zvonice postavena samostatně stojící nová zvonice, dnes známá jako Bílá věž. V 17. a 18. století byl kostel barokně upravován a vybavován: na jižní straně byla přistavěna kaple „Oliveta“, byla dokončena stavba sakristie a klenotnice, byly zbudovány empory, také vnitřní výzdoba a vybavení chrámu dostaly barokní podobu. V kryptě pod kněžištěm byli pohřbíváni duchovní a také významní dárci. V kostele je na hlavním oltáři umístěn milostný obraz Panny Marie Klatovské – obraz, který 8. července 1685 ronil krvavý pot. Poté co církev tento jev oficiálně uznala za zázrak, se Klatovy staly známým a oblíbeným poutním místem, do něhož proudily tisíce poutníků nejen z Čech, ale i ze sousedního Bavorska. S obrazem jsou spojována četná nevysvětlitelná, zázračná uzdravení nemocných, zraněných či postižených.

MĚSTSKÉ HRADBY A OKROUHVICE

- **PŘÍSTUPNOST:**
možnost nahlédnout
- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**
zdarma

První hradby získaly Klatovy již v době svého založení, tedy kolem roku 1260. Z této fáze se však žádná část opevnění nedochovala, nejstarší dochované úseky pocházejí z počátku 14. století.

Opevnění města spočívalo ve dvojím zdivu ze žulového kamene obehnaném příkopem a chráněném baštami podkovovitého a čtverhranného tvaru a dvěma vysokými kruhovými věžemi. Do města vedly tři brány a dvě branky: Pražská brána (na severu) byla zbořena v roce 1837, Lubská brána (na jihu) byla zbořena v roce 1841 a Říšská brána (na východě), která byla zbořena v roce 1835. Vnější příkop opevnění byl dvacet metrů široký, za ním vedla vnější hradební zeď 80–130 cm, široká a 10–12 metrů vysoká. Za ní byl hlavní příkop až 25 metrů široký. Ten byl ohrazen hlavní pevnostní zdí, která stála výš a byla vyšší než vnější zeď. Při vnější zdi bylo 13 podkovovitých bašt, při hlavní zdi 24, z toho 12 čtvercových a 12 okrouhlic.

Fragmenty opevnění lze dnes vidět téměř po celém obvodu historického jádra města. V některých místech je dochována jak vnitřní, tak vnější hradba i s parkánem, dlouhé souvislé úseky hradební zdi se uchovaly v ulicích Tyršova a Plzeňská. Bašty (půlkruhové i obdélníkové) lze vidět v parku při Jiráskově ulici, v sadech u Komenského ulice se dochovala štíhlá okrouhlá hradební věž a podobná je i věž v ohybu ulice Václavská.

ROZHLEDNA ČERNÁ VĚŽ

- **PŘÍSTUPNOST:**

prohlídky bez průvodce

- **OTEVÍRACÍ DOBA:**

duben, říjen

sobota – neděle 9:00 – 12:00 13:00 – 16:00

květen, červen, září

pondělí zavřeno

úterý – neděle 9:00 – 12:00 13:00 – 17:00

červenec, srpen

pondělí – neděle 9:00 – 12:00 13.00 – 17:00

- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**

40 Kč plné, 20 Kč snížené

- **ČASOVÁ NÁROČNOST:**

1 hod.

- **KONTAKT:**

Informační centrum Klatovy, Náměstí Míru 63, 339 01 Klatovy, tel.: +420 376 347 240,
e-mail: icklatovy@mukt.cz

Černá věž, dominanta města, byla vystavěna z několika důvodů – obranného, estetického a společenského. Její výstavba probíhala v letech 1547 až 1557. Věž měla podobu čtyřhranné stavby se šesti podlažími a měděnou bání. V roce 1581 mistr zvonařský Martin Jindra vyrobil pro věž nový zvon pojmenovaný Bartoloměj-Ondřej, lidově zvaný „Vondra“. Název věže pochází z jejího ožehnutí četnými požáry, zejména velkým ohněm v roce 1758, při kterém se žárem rozlil i původní zvon. V roce 1760 byl zavěšen zvon nový, pocházející z dílny P. A. Jacominiho. I tomuto zvonu se lidově říká „Vondra“. V roce 1855 byla věž osazena hodinami, které zhotovil klatovský mechanik Jan Bošek. Velká ručička těchto hodin měří 2 metry, ručičky a číslice jsou pozlacené. Dnešní podoba věže je známa od roku 1872. V roce 1870 byla stará bání shozena vichřicí. Místo kam dopadla je na náměstí vyznačeno křížem v dlažbě. Věž dostala novou jehlanovou střechu a její současná výška činí 81,6 metrů. V dolní části věže je umístěn orloj, navržený prof. Ferdinandem Vaňkem. V horní části bydlel v minulosti věžný, který znelkou hlásné trubky ohlašoval večerní čas, zvláště od 22. hodiny do čtvrté hodiny ranní obcházel po ochozu, obhlížel město, okolí a každou hodinu troubil do všech stran, aby lidé věděli, že skutečně bdí. Při zjištění požáru vyhlásil věžný poplach úderem srdce zvonu a podle počtu úderů lidé poznali, ve které čtvrti hoří. Poté, co v roce 1962 do důchodu odešel poslední věžný Antonín Kubík, již tato funkce nebyla obnovena.

LITERATURA

BUBEN, Milan M. Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. 3. díl, 4. sv. Řeholní klerikové (jezuité), Praha 2012.

ČORNEJOVÁ, Ivana. Tovaryšstvo Ježísovo. Jezuité v Čechách, Praha 2002.

MRÁZ, Karel – CHROUST, Václav (red.). Barokní jezuitské Klatovy. Sborník textů ze symposia v Klatovech 27.–29. dubna 2007, Klatovy 2007.

SÝKOROVÁ, Lenka a kol. Klatovy, Praha 2010 (= Dějiny českých, moravských a slezských měst).